Г чужому научайтесь, И свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 35. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЛЮТОГО 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, FEBRUARY 21, 1975 No. 35. VOL. LXXXII.

ОКРУГИ УНСОЮЗУ ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

З канцелярії Головного Уряду УНСоюзу інормують, що в найближчому часі цілий ряд Округ Відділів УНСоюзу відбудуть свої загальні річні збори, на яких, кромі перевибору управ, присутні члени в присутності головних урядовців будуть застановлятися над дальшою розбудовою УНСоюзу та проведенням організаційної кампанії на біжучий рік. Такі збори відбудуться:

У Філядельфії — в неділю, 2-го березня ц. р. о год. 2-й по полудні в Домі УНСоюзу при 5004 Олд Йорк роуд. На порядку нарад: звіти управи, доповідь головного предсідника Йосипа Лисогора, вибір нової управи; кромі головного предсідника у зборах візьмуть участь головні контролери — д-р Богдан Гнатюк і д-р Іван Скальчук, головний радний Іван Оденкинський і головний організатор (він рівночасно голова Окружного Комітету) Степан Гавриш. Після зборів спільна перекуска.

Джерзі Ситі, Н. Дж. — В п'ятницю, 7-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора тут у приміщенні Українського Народного Дому при Фліт і Окленд евеню відбудуться річні загальні збори цього комітету в яких повинні взяти участь члени управи Комітету та урядовці і конвенційні делегати наступних Відділів: Джерзі Сиві — 25, 70, 170, 171, 196, 270, 275, 286, 287; Байону — 213, 281. Крім звичайного порядку нарад, Управа поставить на обговорення і затвердження плян праці на 1975-ий рік і докладне обговорення організаційної кампанії згідно з розпрацьованим пляном Головного Уряду УНСоюзу. Перед вибором нової Управи Окружного Комітету головні урядовці і обласний організатор поінформують приявних членів про найновіші справи, пов'язані з працею УНСоюзу. Президію Окружного Комітету тепер очолюють: Мирон Сірий — голова, Йосиф Зубрицький — секретар, Стефан Островський — касир і Михайло Волошин — голова Контрольної Комісії.

У Вілкс Беррі, Па., в суботу, 8-го березня ц. р. о 6-й год. вечора в залі української католицької церкви свв. Петра й Павла при 631 Н. Рівер вулиця. В нарадах повинні взяти участь урядовці Відділів і конвенційні делегати. Головний Уряд на цих зборах репрезентуватиме заступниця головного предсідника Марія Душник.

В Аллентавні, Па., в неділю 9-го березня ц. р. о год. 3-й по полудні в залі української православної церкви при 1301 Нюпорт евеню в Нортгемптоні, Па. На порядку нарад: справоздання з діяльности Округи, вибір Окружної Управи, схвалення пляну праці на 1975-ий рік, обговорення весняної організаційної кампанії тощо. Головний Уряд на зборах р е презентуватимуть: заступниця головного предсідника Марія Душник і головна радна Анна Гарас.

В Перт Амбой, Н. Дж. в неділю, 9-го березня о год. 4-й по полудні в залі Українського Народного Дому при 766 Стейт вулиці. Крім звичного порядку нарад і вибору нової Управи Окружного Комітету, будуть вичерпні інформації представників Головного Уряду д-ра Івана Флиса і обласного організатора Василя Оріховського. До участи в зборах зобов'язані всі предсідники, секретарі, їх заступники, касири, організатори і конвенційні делеґати.

В Сиракюзах, Н. Й. в неділю, 16-го березня ц. р. о год. 1-й по полудні в залі Українського Народного Дому — 1317 Вест Фаєт вулиця. На порядку нарад: звіти Управи Окружного Комітету, дискусія над звітами, вибір нової Управи й інформативна доповідь головного організатора УНС Степана Гавриша.

СУСТА І ФКУ ПЛЯНУЮТЬ ЗАВЕРШИТИ ЦЕНТР УКРАЇНОЗНАВСТВА В ГАРВАРДІ

Ню Йорк, (СУСТА). — Члени екзекутив Союзу Українських Студентських Товариств Америки і Фонду Катедр Українознавства при Гарвардському Університеті 8-го лютого відбули тут спільне засідання, на якому переглянули дотеперішній поступ у здійсненні проєкту Центру Українознавчих Студій та в кампанії збирання фондів на цю ціль.

ФКУ був створений на третьому з'їзді СУСТА 1957 року. З того часу було зібрано понад два мільйони долярів і створено три катедри з українознавства в Гарварді.

Під час спільного засідання у Ню Йорку дискусія, яка зосереджувалась на питанні поліпшення зв'язку і співпраці, закінчилась згодою про обмін представниками цих двох організацій: представник ФКУ буде включений в екзекутиву СУСТА, а представник СУСТА — в екзекутиву ФКУ.

Через кілька днів після цього засідання, 12-го лютого, Екзекутива СУСТА опублікувала з цього приводу таку заяву:

„Ідея створення центру українознавчих студій при американському університеті була запропонована, продискутована і прийнята на третьому з'їзді СУСТА в 1957 році. Завдяки тяжкій праці членів ФКУ, співпраці й жертвенності української громади, проєкт СУСТА було частково реалізовано 1972 року відкриттям трьох катедр українознавства при Гарвардському Університеті. А 1973 р. д-р Орест Субтельний, колишній активний член СУСТА, одержав перший докторат з української історії в цьому університеті.

„Одначе, цей великий проєкт ще не завершений. Для ефективної праці Центру потрібний дослідний інститут, відкриття якого вимагатиме додаткових півтора мільйона долярів. Щоб здійснити повну програму ФКУ, ці фонди мусять бути зібрані до 1976 року, коли відзначатиметься 200-ліття Америки.

„СУСТА, який почав цей проєкт 18 років тому, є зобов'язаний завершити його до 1976 року. СУСТА братиме активну участь у збиранні решти потрібних фондів, і при цьому звертається за допомогою й підтримкою до всієї української громади".

„НЮ ЙОРК ТАЙМС" ХВАЛИТЬ РЕЧИТАЛЬ ПЕТРОВСЬКОЇ

Ню Йорк. — „Ню Йорк Таймс" у своєму виданні за п'ятницю, 14 лютого ц.р., помістив позитивну рецензію на речиталь піяністки Христини Петровської, який відбувся в середу, 12-го лютого, в Лінкольн Центрі. Музичний критик цієї газети Аллен Г'юз пише, що „канадська піяністка", яка спеціялізується в музиці 20-го сторіччя, від її дебюту в Ню Йорку 11 років тому „доказала вже кілька разів, що вона є піяністкою і музикантом надзвичайного рівня".

УККА ЗАСУДЖУЄ ЗАПРОШЕННЯ СОВЄТСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ ТА ВІДВІДИНИ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк, Н. Й. (УККА). — Український Конгресовий Комітет Америки окремою телеграмою до Ради Церков ЗСА висловив свій протест і обурення за запрошення совєтських церковних діячів на відвідини в Америці. Як відомо, совєтська церковна делеґація в складі 19-ти осіб під час тритижневого побуту в Америці відвідає ряд американських міст. В її склад входять представники Російської Православної Церкви та головні адміністратори інших християнських церков в СССР: Литовської Католицької Церкви, Вірменської Апостольської Церкви, Грузинської Православної Церкви, Лотишської Євангельської Лютеранської Церкви та Всесоюзної Ради Євангельських Християн-Баптистів.

В довшій телеграмі до Крайової Ради Церков УККА каже, що „церковні провідники, яких Ви гостите в цій країні волі не є правдивими представниками Церков своїх народів, а вибрані коляборанти атеїстичного режиму в Кремлі", Далі УККА твердив, що Крайова Рада Церков „посередньо піддержує комуністичне переслідування релігії в СССР" та що Рада Церков „цілком не виявила свого зрозуміння та відчування правдивого релігійного положення в СССР..."

У телеграмі УККА сказано:

В імені Українського Конгресового Комітету Америки, що заступає понад 2 мільйони американців українського походження, ми висловлюємо наше обурення з приводу Вашого запрошення 19-ти членної делеґації совєтських церковних діячів, що буде об'їжджати країну та пропаґувати мниму „свободу релігії" в СССР. Всі народи СССР поневолені та переслідувані Кремлем у всіх ділянках їхнього життя, включно з віроісповіданням.

Церковні провідники, яких Ви гостите в цій країні волі, не є правдивими представниками Церков своїх народів, а вибрані коляборанти атеїстичного режиму в Кремлі.

Вони та їх попередники не піднесли одного слова протесту, коли в 1937 р. совєтський режим брутально знищив Українську Автокефальну Православну Церкву, арештуючи Митрополита Василя Липківського, трьох інших українських православних митрополитів, 30 архиєпископів і єпископів та сотки тисяч вірних. Рівнож, вони не висловили одного слова протесту, коли в рр. 1945-46 Кремль зліквідував Українську Католицьку Церкву в Західній Україні, арештуючи цілу ієрархію та сотки священиків і підпорядковуючи понад п'ять мільйонів українських католиків під російське православ'я проти їх волі та бажання. З одинадцяти українських єпископів тільки один вийшов живим. Ним є Кардинал Йосиф Сліпий, якого звільнено за безпосередньо інтервенцію померлого президента Джона Ф Кеннеді в 1963 р.

Померший московський Патріярх Алексій був не тільки близьким союзником Сталіна, але він також одверто закликав до знищен-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Українці у Філядельфії пікетували „Московську балалайку" та співачку Людмилу Зикіну

Філядельфія (І. Ч.) — Управа місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету Америки та місцевий Комітет Оборони В. Мороза організували пікетування концерту московської балалайкової оркестри в неділю 16 лютого 1975 від год. 7-ої до 8:30 вечора. На визначений час біля „Академі оф Мюзік" в центрі Філядельфії при Брод і Локест вулицях з'явились понад 200 пікетуючих українців із численними транспарентами та листівками. Управа Відділу УККА приготовила листівки: в першу чергу копії сенатської резолюції ч. 392, конґресової резолюції ч. 86 та статті „Ню Йорк Таймсу" із 12 грудня 1974 р. під заг. „Українська несправедливість".

Місцевий Комітет Оборони В. Мороза, який дуже тісно співпрацював при організації пікетування з Відділом УККА, повідомив про пікетування місцесу англомовну пресу, радіо, та телевізійні станції, як також приготовив листівки: передрук статті Г. Віґанда про В. Мороза із Філядельфійського „Інквайрера" і свою власну листівку.

Місцевий осередок ТУСМ на цю нагоду приготовив свою власну листівку, яку видрукувала Крайова Управа і члени ТУСМ-у будуть пікетувати кожний виступ того ансамблю у ЗСА. Листівки закликали американців не піддержувати виступи совєтських ансамблів, поки совєтський уряд топтатиме права людини та права народів в СССР, та зокрема в Україні. Яскравим прикладом цього є доля історика В. Мороза та математика Л. Плюща.

Розповсюднювана листівка-резолюція ч. 86, зголошена уже в 94 Конґресі в дні 30 січня 1975 р. конґресменами республіканцем Германом Шнібелі та демократом Даніелом Фладом, закликає президента ЗСА заступитись перед совєтським урядом за В. Мороза та Л. Плюща. Цю резолюцію одержав від конґресмена Г. Т. Шнібелі голова Відділу УККА д-р Іван Скальчук уже в дні 7 лютого 1975 р. Треба підкреслити, що конґресмен Г. Шнібелі завжди находить час і на кожний лист голови Відділу давав відповідь. Радіостанція КУW передавала кілька разів під час дня, що Український Конґресовий Комітет та жидівські організації пікетуватимуть балалайковий концерт. Усі місцеві часописи: „Інквайрер", „Ди Івнінґ Боллетин" та „Дейлі Нюс" подали в понеділок 17 лютого ц. р. короткі згадки про пікетування, а „Івнінґ Боллетин" писав, що „Українці пікетували, щоб звернути увагу на жорстоке трактування совєтських дисидентів та щоб запротестувати проти ув'язнення у совєтській тюрмі історика В. Мороза".

Жидівська Ліґа Оборони та Жидівська Рада Великої Філядельфії в числі біля 30 осіб демонстрували за відкриття вільної еміґрації жидів із СССР.

ВИСТАВКА ПРАЦЬ ВОЛОДИМИРИ БАКУН

Ірвінгтон, Н. Дж. — В Ірвінґтонській Публічній Бібліотеці при Сівік Сквер відбуватиметься протягом березня ц. р. виставка мистецьких праць Володимири Бакун — кераміка, вишивка, писанки й інше. Володимира Бакун довголітня членкиня Українського Народного Союзу.

В Ленінґраді почався суд над В. Марамзином

Ленінград. — Згідно з одержаними повідомленнями, тут почався 19 лютого суд над письменником Владимиром Марамзином, якого совєтська влада обвинувачує у протисовєтській діяльності. Владимир Марамзин був заарештований, ще 24 липня 1974 року і весь час проти нього КҐБ вело слідство. Заарештовано його після того, як він взяв на себе відповідальність за збирання і висилання за кордон поезій Йосифа Бродського. Як відомо, в минулому році совєтський суд судив у цій же справі М. Гейфіца, обвинуваченого у виданні самвидавним порядком тритомника поезій Й. Бродського. В. Марамзин взяв відповідальність на себе, але заявив, що він поезій не видав у самвидаві, а переслав за кордон, керуючися бажанням зберегти „цінності російської культури" перед можливим знищенням. Гейфіца, який написав вступну статтю до збірки поезій Бродського, засуджено на 4 роки ув'язнення і на 2 роки заслання. Марамзин був викликаний на суд як свідок, але відмовився свідчити. Безпосередньо по закінченні розправи над Гейфіцом заарештовано Марамзина, в якого при обшуку забрано всі його рукописи — понад 10,000 сторінок. У зв'язку з цим, поет Й. Бродський опублікував протест, стверджуючи, що „те, що лякає у справі Марамзина, це те, що він письменник. Він у ніякому випадку не дисидент... Як у всякого справжнього письменника, у Марамзина було завжди багато більше проблем з мовою і з тим, як забезпечити прохарчуванням себе і своїх дітей, чим з владою. Мало того, він не звертав на них уваги. Але в Росії держава відноситься до свого піддоного — а тим більше до письменника, або як до свого ворога, або як до свого невільника".

Як повідомляє „Новое Русское Слово" з 20 лютого, президент Міжнародного Інституту Прав Людини і лавреат Нобелівської премії Рене Кассен звертався до совєтських чинників із закликом звільнити Марамзина, але на цей заклик не одержав відповіді від генерального прокуратора СССР Руденка. Марамзину грозить кара ув'язнення не менше сім років.

АБН видав брошуру „Замість останнього слова" В. Мороза 16-ма мовами

Мюнхен. — Заходом Пресової Референтури Антибольшевицького Бльоку Народів, появилася тут книжкою „Замість останнього слова" Валентина Мороза 16-ма мовами, а саме: українською, англійською, французькою, болгарською, хорватською, словацькою, еспанською, німецькою, шведською, норвежською, данською, мадярською, фляманською, голяндською, перською і турецькою. Тексти попереджають дві статті — Джеймса Еєрса: „Мороз: совєтський політичний в'язень ч. 1", з „Торонто Стар" і „Українська несправедливість" — редакційна стаття „Ню Йорк Таймсу" з вересня 1974 року. Книжечка, яка має 121 сторін друку, закінчується статтею Джорджа Вудкока п. з. „Ясне полум'я все це горить". На передній сторінці портрет Валентина Мороза. Брошуру зредаґувала мґр Слава Стецько, керівник Пресового Бюра АБН і головна редакторка журналу „АБН Кореспонденц".

Українська ССР діждалася права на власний професійний журналістичний бюлетень

Київ. — „Літературна Україна" з 14 лютого опублікувала повідомлення про започаткування в Україні „інформаційного бюлетеня „Журналіст України", перший номер якого вийшов на початку цього року. Цього бюлетеню, чи журналу ще немає за кордонами України і тому даємо докладніші дані про цю нову появу на відтинку української журналістики на основі повідомлення у „Літературній Україні". В огляді про цей журнал відзначається, що він „невеликий за обсягом і поки що за тиражем", але, „він, однак, приваблює змістом, вдумливим добором матеріялів, різноманітністю розділів і рубрик, а відтак і широтою питань, проблематики".

У статті голови Спілки журналістів УССР В. Сіробаби — „Наше видання", яка відкриває число, і „у якій визначається профіль вісника, зокрема наголошено, що він „повинен бути добрим порадником усім фахівцям і активістам преси у справі політичного, економічного і професійного навчання". Далі, у новому журналі є такі статті: „Україна, рік 1975-й", В. Здоровеги: „Філософія буднів" — про місце і ролю публіцистики в сучасних засобах масової інформації і пропаґанди, та статті редакторів обласних газет, включно з інструктажом на тему „партійного керівництва багатотиражки" і т.зв. робсількорівського руху, тобто робітничих і сільських кореспондентів. В. Дацкевич, член - кореспондент Академії Наук УССР, опублікував статтю: „Дружити з словом", що стосується мови українських видань і має бути „своєрідним закликом почати й постійно вести ділову розмову з цього важливого питання". В журналі багато місця відведено для організаційних справ Спілки журналістів та інформації про події на відтинку журналістичного життя в інших. „Літературна Україна" пише, що „зі смаком зроблений, цікавий перший номер „Журналіста України" — добра заявка на майбутнє. Його появу радо вітають і професіонали і численні активісти радянської преси".

Поява професійного журналістичного періодика аж на 58-му році існування „суверенної" Української ССР говорить своєю мовою.

МІСІЯ УССР ПРИ ОН ВІДЗНАЧАЛА „30-РІЧЧЯ ВИЗВОЛЕННЯ"

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Згідно з повідомленням місії Української ССР при Об'єднаних Націях, представництво „організувало в приміщенні штаб-квартири Організації Об'єднаних Націй перегляд кінофільму „Вогненний шлях", присвяченого 30-річчю визволення Радянської України від фашистських загарбників".

В УКРАЇНІ ЗНАЙДЕНО ГОРЩИК, НАПОВНЕНИЙ РОМАНСЬКИМИ СРІБНЯКАМИ

Вашингтон. — Щоденник „Вашингтон Поуст" з 13-го лютого ц. р. інформує за Ройтером, що українська селянка, копаючи у власному городі, наткнулась на черепʼяний глечик, який, як пізніше виявилось, був заповнений срібними романськими монетами, датованими 81 роком після Христа. В повідомленні пресової аґенції ТАСС говориться, що знахідку зроблено у горах Карпатах, недалеко чехо - словацького кордону.

Відбулася чергова наукова сесія УВУ у Штутґарті

Мюнхен (з. я.) — В понеділок, 3-го лютого ц. р., Український Вільний Університет улаштував у співдії із Штутґартським університетом та із Спілкою Німецьких Біологів чергову свою наукову сесію, присвячену проблематиці бігевіористичних наук. В імені ректора університету — проф. д-ра Гункена, привітав присутніх проф. д-р Й. Кротохвіль. Доповіді читали: професор Штутґартського університету д-р К. Адам про „Тілесний розвиток та духовний ріст пралюдини". Доповідь була ілюстрована діяпозитивами. Д-р Ф. Кнізель, секретар Спілки німецьких біологів, з'ясував природні засоби контролі народин у людей та звірят, як вони виявлялися в століттях. Врешті олімпійський лікар д-р Й. Ильшек із Мюнхену (чеський еміґрант) говорив про психо-соціяльну мотивацію в олімпійських спортсменів.

Вечір був доброю пригадкою факту, що співдія УВУ із університетом у Штутґарті зачалась перед 20-ти роками: двома науковими вечорами у дні 29 та 30 листопада 1955 р. Це дало нагоду ректорові УВУ, проф. д-ру В. Яневу, вказати в провідному слові до вечора на головні етапи співдії. В сумі було 17 спільних вечорів — початково відбувалися вони раз у рік, а (після деякої перерви) в останніх роках навіть декілька разів у рік. Факт тривалости тих зв'язків дав привід до пропозиції, щоб не двадцятиліття відзначити окремою імпрезою, — найкраще таки в листопаді, тим більше, що приблизно в тому саме часі, але перед тридцяти роками (осінню 1945 р.) УВУ відновив свою діяльність після переходу із Праги до Мюнхену.

Перші вечори УВУ у Штуттґартському університеті були присвячені насамперед україністиці й слов'янознавству, при чому черґувалися із собою виступи філософічного факультету правничих і суспільно-політичних наук. З часом поширено проблематику, коли виявилося, що була група професорів-біологів, яка була заінтересована у співдії, коли то проф. УВУ д-р Й. Кратохвіль організував різні зустрічі із біологами, що занимаються „поведінкою" звірят чи рослин. І так організовано насамперед вечори, присвячені проблематиці „орієнтації «організмів» (— отже різних тварин, рослин) в часі й просторі". Професори УВУ при тому давали виклади з ділянки гуманістичних наук, а німецькі, швайцарські, чеські та американські біологи займалися деталізованою проблематикою: орієнтації рослин, птахів, чередних звірят, павуків, тощо. Таких спеціялізованих вечорів відбулося точно 10, при чому точно половина їх була у Штутґарті, три у ботанічному Інституті Ерлянґенського університету, а по одному у Тюбінґені та у Ліхтенштайні. Тепер існує проєкт, щоб важливіші із прочитаних доповідей видати друком. Проєктом має зайнятися Інститут при катедрі бігевіоризму при УВУ, і 1-ий зошит вже є у підготові.

Розмірно часто при організації спільних виступів — названих трьох наукових установ (УВУ - Штутґартський університет та Спілка Німецьких Біологів) співділо ще Т-во Сприяння Чесько-Словацькій Науці й Мистецтву, і той факт запевнював міжнародність виступів, бо ж співділи Товариства народів із Східньої, Центральної та Західньої Европи, — завжди у дусі об'єднаної Европи. Взагалі співділо із УВУ в тих вечорах 80 науковців із наступних народів: німців (39), українців (19), по п'ять бельгійців, французів та чехів; по двох швайцарців та австрійців, по одному американцеві, болгаринові та угорцеві. Територіяльно охоплено — за державами: Німеччину, Францію, Австрію, Бельгію та Ліхтенштайн, при співдії 27 наукових установ.

Д-р Карл Г. Зайнінґер обраний в почесні члени міжнародного Інституту Електронічних Інженерів

Д-р Карл Зайнінгер

Принстон, Н. Дж. — Радіова Корпорація (RCA) — у своєму інформаційному листку, датованому 10-им лютого ц. р., подає, що д-р Карл Г. Зайнінґер, член Наукового Товариства ім. Шевченка та член 42-го Відділу УНСоюзу, був обраний на почесного члена Міжнародного Інституту Електричних і Електронічних Інженерів за його вклад у теорію та технологію металево-оксидних провідників та пошкоджень, спричинених радіяцією. Разом із д-ром Зайнінґером був обраний в почесні члени цього Інституту також інший співробітник Корпорації, д-р Ервин Ф. Белогубек. Крім цих двох інженерів, 111 інших членів цього Міжнародного Інституту одержали почесне відзначення за їхні технологічні здобутки.

Інформаційний листок Радіокорпорації подає, що д-р Зайнінґер народився в Ендорфі, Баварія, почав свої студії в Мюнхенському університеті, а продовжував їх в Міському коледжі Ню Йорку. В 1959-му році одержав з цього коледжу науковий ступінь бакаляврa із електричної інженерії з осягом „маґна кум ляуде". Із Принстонського університету в 1962-му році — ступінь маґістра гуманістичних наук. У 1964-му році у Принстонському університеті здобув докторат з інженерної фізики.

Для Корпорації RCA почав працювати в 1959 році і досі одержав дві нагороди за визначні здобутки за його досліди в ділянці металево-оксидних провідників. У 1968-му році його призначено на теперішній пост голови групи для технологічних дослідів знарядь у тривкому стані.

Інформаційний листок подає, що д-р Зайнінґер є співавтором підручника про транзистори, автором понад 50 статей, опублікованих у наукових журналах, і одержав три патенти від уряду ЗСА. Він є членом ряду наукових товариств, включно з Науковим Товариством ім. Шевченка. Дружиною д-ра Зайнінґера є українка зі Львова, Соня Пуґель. Панство Зайнінґери із трьома дітьми — Олександром, Гайді та Марком живуть у Принстоні, Н. Дж.

ЄВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пропаґандисти в рясах

Втретє за роки від Другої світової війни до ЗСА приїздить совєтська церковна делеґація. Цьогорічна делеґація, однак, має виїмковий характер, враховуючи її особовий склад. Цим разом ця делеґація є, можна б сказати, справді „екуменічна" в тому розумінні, що в ній є не тільки представники Російської Православної Церкви, і не тільки таких православних Церков, як вірменська і грузинська, але також представник Литовської Католицької Церкви в СССР — до речі, єдиної Католицької Церкви в СССР, якій дозволяється існувати, представники протестантських Церков у Латвії та Естонії і навіть генеральний секретар Всесоюзної Ради Євангельських Християн Баптистів.

Очевидно, що совєтська церковна делеґація є так укладена щодо репрезентації, щоб назовні створювати якнайкраще враження і давати потрібний атут совєтській офіційній пропаґанді, мовляв, у СССР є таки справді забезпечена свобода церковних і релігійних практик. Поява на міжнародній арені офіційних представників не тільки Російської Православної Церкви, але і всіх інших офеційно дозволених Церков у СССР, служить властне цій виразно політичній меті.

Для нікого сьогодні вже не є таємницею, що ієрархія Російської Православної Церкви, тобто Московська патріярхія, не тільки погодилися на „співіснування" із совєтським російським атеїстичним режимом, але діє по лінії інтересів і вимог совєтського режиму. Це можна ствердити на основі різних патріярших послань, а зокрема на основі активної участи цих кіл у т. зв. світовому русі за мир, у рямках Всесвітнього конґресу. Це „співіснування" почалося, як відомо, ще за т. зв. „великої вітчизняної війни" і Сталіна, який поставив Церкву на послуги совєтського режиму.

Що таку ролю ці церковні совєтські кола продовжують виконувати, можна було переконатися на пресовій конференції, яку влаштувала для совєтської церковної делеґації Національна Рада Церков. Совєтські церковні достойники всіх віровизнань виразно і твердо боронили зовнішню і внутрішню совєтську політику, свідомо примикаючи очі на все те, що насправді діється з Церквами і церковним життям в СССР. Ясно, що поширений тепер у світі екуменічний рух совєтський режим намагається використовувати з допомогою контрольованих ним Церков на міжнародній арені для своїх політичних цілей.

В обличчі такої ситуації стоїть відкритим питання, чи американські церковні кола, які спонзорують оті „церковні контакти" з СССР, здають собі справу із справжньої ситуації, чи живуть у світі власних побожних бажань"? Коли б робити узагальнюючу оцінку на основі заяви президента Лютеранської Церкви Америки д-ра Р. Маршала, який є одним з голів цього „теологічного діялогу" із совєтськими церковниками у Принстоні, то відповідь мусить бути неґативна у тому розумінні, що американські церковні і релігійні діячі приймають у добрій вірі все те, що їм говорять „в ім'я Христа" висланці Москви. Від чого цей „діялог" з контрольованою режимом Церквою „освободить" і з ким „об'єднає" — покаже може й недалеке вже майбутнє.

Необхідний довідник

Наші громади в З'єднаних Стейтах Америки і в Канаді можуть відносно легко та відповідно до потреби приготовитись до зустрічі щораз більшої кількости висиланих до цих країн совєтських пропаґандистів, влаштовуючи на швидку руку пікетування також на швидку руку приготованими протестаційними летючками в англійській мові для англомовної публіки. Проте, в цій акції цілком облогом лежить другий бік справи, в деяких випадках не менш важливий: відповідна інформаційна література для самих відвідувачів, головно таких, як мистецькі ансамблі, більші групи науковців, професіоналістів тощо.

Маємо на думці не те, що зараховується до суто „пропаґандивної літератури", але короткі і речеві інформаційні довідники про наші громади та про їх активність і досягнення в поодиноких ділянках. У багатьох випадках ми бо справді маємо чим почванитись і не для хвальби, але для інформації про життя та можливості розвитку поселенців у вільних країнах, що говорить само за себе.

Микола Лівицький

Президент Української Народної Республіки в екзилі

ЕКЗИЛЬНІ УРЯДИ

Бейрутська газета „Аль-Ліва" подала відомість, що совєтський міністер закордонних справ Громико, відвідуючи недавно арабські країни, зажадав від шефа палестинських арабів Арафата, щоб він „яко мога швидше" створив палестинський екзильний уряд. Цей екзильний уряд мав би репрезентувати палестинських арабів на міжнародному форумі і був би, очевидно, підтриманий не тільки різними арабськими державами, але й т. зв. комуністичним бльоком, що перебуває під геґемонією СССР.

Це вжè не вперше, коли Москва послуговується у своїй зовнішній політиці, скерованій проти Заходу, екзильними урядами народів, які з більшою чи меншою слушністю прагнуть створення своїх незалежних держав, аби захопити владу в якійсь країні з некомуністичним устроєм. Коли французькі війська зводили ще бої з альжирськими повстанцями і коли — в останній фазі боротьби за майбутнє Альжиру — було нашвидку створено альжирський екзильний уряд, Москва негайно ж його визнала, хоч це й було не на руку тодішнього президента Франції де Голля, який провадив політику „відпруження" з СССР. Те саме було і є з екзильним урядом В'єтконгу, що його підтримує Москва проти Сайґону і проти ЗСА.

Захід у своїй політиці поступає зовсім інакше. Чи то з „лояльности" до Москви, чи не вважаючи це за корисне для своєї політики, — Захід не звертає уваги на існуючі екзильні уряди з країн чи то т. зв. сателітів, чи країн, що примусово перебувають у межах СССР, а тим більше не інспірує творення таких урядів. Але це, зрештою, справа самого Заходу, на поставу якого в цій справі ми покищо вплинути не маємо змоги. Може ця постава колись зміниться, тобто Захід зрозуміє, що екзильні уряди поневолених Москвою націй могли б бути його ефективними союзниками в обороні проти невгаваючої експансивно-аґресивної політики Москви супроти Заходу.

Але ми, українці, як і інші поневолені народи, повинні в цій справі керуватися нашими власними інтересами, не зважаючи на таку чи іншу коньюнктуральну політику держав Західнього світу. Як же та справа стоїть у нас?

Недавно — в зв'язку з допущенням палестинських арабів в особі Арафата на форум Об'єднаних Націй — на сторінках української преси, а в тому числі і на сторінках „Свободи", появилися голоси, що український екзильний уряд повинен би також домагатися допущення його в тій чи іншій формі на форум Об'єднаних Націй та інших міжнародніх інституцій. Очевидно, ішлося тут про екзильний уряд Української Народної Республіки, бо: поперше, це єдиний український екзильний уряд, який до цього часу існує на чужині, і, подруге, єдино цей уряд має познаки леґальности, виводячи себе з останньої, на українській території реально існуючої української Держави — Української Народної Республіки. Уряд цієї держави не скапітулював перед ворожою аґресією, а в Україні впродовж всього часу ворожої окупації не було вільних і демократичних виборів.

У зв'язку з цим варто пригадати про те, що недавно на сторінках „Свободи" писав у своєму листі до Редакції Голова Представництва ВО УНРади в ЗСА п. В. Біляїв. Він зазначив, що ще в 1969 році Державний Центр УНРеспубліки в екзилі звернувся з нотою до Об'єднаних Націй, відмовляючи т. зв. делеґації до ОН „уряду" УССР права репрезентувати в цій установі Україну (бо ж ця делеґація — це звичайний підголосок делеґації СССР і не репрезентує ні в якій мірі справжніх прагнень українського народу) і домагаючись прийняття до ОН делеґації екзильного уряду УНРеспубліки. Звичайно, як зазначає і п. В. Біляїв, український екзильний уряд, беручи до уваги міжнародну ситуацію, не сподівався позитивного полагодження своєї ноти, як і наступних нот, та старань у цій справі Керманича ресорту закордонних справ екзильного уряду д-ра В. Федорончука. Але це була свого роду демонстрація, щоб звернути увагу на колоніяльний характер сучасної влади в Україні під фірмою Української Радянської Соціалістичної Республіки і поінформувати держави світу про визвольні прагнення українців під російсько-совєтською окупацією. В. Біляїв констатує, що за нашими домаганнями не стояли ані багатющі нафтові шейки (що підтримують Арафата), ані тим більше бльоку держав, що входить до ОН і що його очолює СССР. Але — як же на цей крок українського екзильного уряду зареаґували українці в діяспорі?

Чужоземна преса, зокрема в Італії та в Західній Німеччині, подала більші чи менші замітки про звернення уряду УНРеспубліки в екзилі до ОН. Але українська суспільність у діяспорі, крім кількох заміток у пресі, цю річ, властиво, замовчала. Чи цей демарш українського екзильного уряду був підтриманий УККА, КУК-ом чи іншими центральними українськими організаціями в діяспорі — відповідними зверненнями до ОН? Чи українське громадянство звернулося до ОН з масовими зверненнями? Чи організації української молоді влаштовували демонстрації перед будинком ОН у Ню Йорку, домагаючись, щоб делеґація УССР була замінена делеґацією леґального українського (хоч і екзильного) уряду?. Цього всього не було. Мало того, знайшлися такі пресові органи і такі „фахівці" міжнародної політики, які заявили, що цей крок екзильного уряду УНРеспубліки не йде на користь України, бо цим, мовляв, підривається належання до ОН хоч і не зовсім суверенної, але все таки "української держави", не здаючи собі справи, що приналежність УССР, цієї колонії Москви, до ОН не тільки не дає жадних користей для України, але їй шкодить, унаглядиюючи перед світом, що УССР це тільки підголосок Москви.

В останньому часі — в обличчі жахливих переслідувань українських патріотів на Батьківщині і тої сліпої вулиці, в якій опинилася політика „відпруження" Заходу супроти СССР — лунають все частіше голоси про те, що ми, українці, мусимо мати свою репрезентацію в постаті екзильного уряду, і що цією репрезентацією має бути, власне, екзильний уряд УНРеспубліки. Читачі „Свободи" читали передову (редакційну) статтю цього часопису з 29 січня п. н. „Вимога часу". Але я хочу зацитувати декілька речень з цієї статті. Пишучи про „необхідність одного авторитетного, диспозиційного політичного центру, який міг би і мав би всі права говорити в імені української політичної еміґрації без виїмку з будь-якого боку", та про „спільну репрезентацію, яка могла б заступати українську визвольну справу на такому міжнародному форумі, як Об'єднані Нації та подібні установи". — „Свобода" додає: „Ясно бо, акцію крайових розмірів можуть з успіхом проводити УККА в Америці чи КУК в Канаді, як центральні репрезентації громадян-виборців українського роду, але також їхня акція була б полегшена і успішніша, якщо б можна було відкликуватись, власне, на визнавану і респектовану всіма українцями в діяспорі політичну, сказати б, всенаціональну репрезентацію, якою при добрій волі і розумінні всіх, вже завтра міг би стати Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі".

Отже — Державний Центр і уряд УНРеспубліки в екзилі. Але, розуміється, при тому, що за ними стоїть все, або майже все, українське суспільство в діяспорі. Це ніби речі зрозумілі і до їх повного зрозуміння мусіли б — в інтересах української визвольної справи — якнай-

(Закінчення на ст. 4-ій)

І. Вовчук

НАЛИВАЙ ПОПОЛАМ!

(2)

Великої розкорінености злочинств у імперській системі за брежнєвського владування не заперечують і „Ізвєстія". Навівши цифри розкрадання на Курській нафтобазі, газета вдруге насвітлює подібне в Московській області, твердячи, що „факти, про які йшла мова, характерні і для інших областей" („Ізвєстія", 28-го січня ц. р.). Боротись з ними важко, бо „у нас немало користолюбців, які не проти, щоб хапнути те, що „погано лежить". Їх не зупиняє ні совість, ні честь, ні вузівські дипломи".

Большевицька ідеологія, яку жерці ЦК КПСС називають „єдино науковою", побудована на клясовій ненависті і боротьбі, не визнає вироблених людством означень, як совість, честь, мораль, щобільше, міряючи все суспільне життя партійними критеріями, большевики ввесь час поборювали їх. А тепер, коли псевдонаукову ідеологію розмиває соціялістична дійсність в практиці, за якою „не поцупиш, — не проживеш", жерці трухлої ідеології заговорили про совість і честь людську. В країні, де „цуплять" всі, що далі, то більше наростає критичне наставлення зі запереченням догматики офіційної ідеології.

Прокурор Вінницької області, вказуючи на зростання „цуплення" в сільському господарстві пише: „Кілька років тому ми часто мали діло з дрібними крадіжками - „х а п у н а м и". Вони хапали з колгоспних ланів зерно, цукрові буряки, корм". А нині, твердить прокурор, „значно більшої шкоди завдають хапуни інші. Йдеться про великі розкрадання народного добра, в якому беруть участь матеріяльно відповідальні і урядові особи" („Ізвєстія", 30 січня ц. р.). В Ямпольському районі „два комірники колгоспу „Україна" „винесли" зі складів біля 47-ми тонн пшениці. Під час слідства встановлено, що вони систематично створювали надвишку зерна, роблячи це з відома голови і головного бухгальтера".

Прокурор не може збагнути, „як таке могло статись, що в селі, де все на виду, всі про всіх знають, украсти урожай практично з 15 гектарів посіву? Хіба там немає ревізійної комісії? Звичайно, що є. Вона реґулярно перевіряла комірників і кожний раз не знаходила порушень". Навівши кілька випадків зловживань, прокуратор бабачить лихо в тому, що ревізійні комісії не перевіряють ведення справ відповідальними людьми, а роблять це, аби відбути, підписуючи акти перевірки такі, які їм запропонують. Відкаючись, що до дрібного „хапунства" в колгоспах долучилися великі злочини, і їх не знаходять контрольні комісії. Прокурор запитує: „Не знаходять, чи не хочуть знаходити? Оце й треба б вияснити".

Поруч із зловживаннями і „хапунством" на місцях, в колгоспах стали надто поширеними зловживання поза колгоспами, пов'язані з постачанням запасних частин, матеріялів, заготівлею лісу, реалізацією продукції тощо. В одному колгоспі якийсь заготувач лісоматеріялу одержав понад 50 тисяч у рахунок заготівлі, а як довелося розраховуватись, то виявилося ні лісу, ні грошей. Якийсь Діденко, чотири рази суджений, заготовляв лісоматеріял для чотирьох колгоспів і за короткий час розтратив 28 тисяч.

Зловживання поза колгоспами, пов'язані з постачанням і заготівлею будівельних матеріялів і запасних частин, стали звичайним явищем, бо „проконтролювати витрачання колгоспних засобів заготівельниками і постачальниками надзвичайно важко".

„Сільськогосптехніка", що має постачати колгоспи всім необхідним, виконує це лише частково. Через це керівники колгоспів, змагаючись за виконання державних плянів, змушені тримати „ділових людей", що шукають, де можна дістати запасні частини, матеріяли, підплачують і дістають. Проконтролювати такі діла не легко, бо в них дуже заплутані кінці, розкорінені в усій системі колективізму.

Дарма наглядач законів у Вінницькій області силкується вияснити, чому ревізійні комісії не бачать злочинств. Воно й без вияснення зрозуміле і ясне. За „зрілого соціялізму", як звуть період брежнєвського владування, осягнуто цілковиту рівність: хапають і цуплять всі, на всіх щаблях будови єдинодержавного імперського соціялізму. (Хоч, мов би ніхто й не голодує, принаймні, не в містах). Того стану не змінять заклики ЦК з запевненням переможного ходу соціялізму і загибелі капіталізму.

Борючись за здобуття влади, большевики рішуче боролись проти акордової праці, а нині ту систему запроваджено як універсальний засіб визиску в промисловості, але те мало допомагає. Нині партія, ведучи на виконання плянів, змушена застосувати штурм, соцзмагання, збірну відповідальність перед колективом, бо без цього люди не будуть працювати зовсім. Ніколи в світі не витрачалося стільки засобів і сил на охорону державного майна, як за „розвиненого" соціялізму. Озброєна охорона, народні й суспільні групи, дружинники, обшуки на виробництвах і на воротях — все це на допомогу адміністративно - політичному апаратові імперської системи в охороні соціялістичного майна від розкрадання. Але цуплять скрізь і масово.

З мого погляду так поширені крадіжки і зловживання є виявом тихого спротиву проти нелюдської системи неключимого рабства і і сваволі за необмеженої диктатури, підвалини якої будовано на підступному ленінському закликові „грабуй пограбоване!". За „зрілого соціялізму" той заклик здійснюється.

Голоси читачів

У СПРАВІ МОНОГРАФІЇ ТА МУЗЕЮ

У щоденнику „Свобода" з 13-го лютого ц. р. появилася довша вістка непідписаного автора про загальні збори Відділу Організації Оборони Лемківщини в Ню Йорку.

Вже сам заголовок статті „Відновлено намагання видати монографію про Лемківщину та закласти лемківський музей" спонукує нею зацікавитись, а відтак зробити певні висновки.

У цьому я не зупинятимусь на аналізі праці та досягнень названого Відділу, бо це їхня внутрішня справа.

З огляду на те, що стаття грішить необізнанням автора з організаційною діяльністю та структурою лемківської громади, є доцільним подати українській громаді вияснення:

Організаційне життя лемків визначається статутом Світової Федерації Лемків. Управі СФЛ підлягають усі Крайові Організації Лемків з їхніми Відділами і членством. В ЗСА — Організація Оборони Лемківщини, в Канаді — Об'єднання Лемків Канади. Згідно із Статутом, ООЛ вибирає Крайову Управу, а не Головну Управу, як її називає автор. Факт, що ані разу не згадується в статті про СФЛ, свідчить про незнання автором статуту СФЛ, або незрозуміле іґнорування цієї інституції. Слід звернути увагу, що поруч обговорюваної вістки є інша, з якої читач довідається про прийняття СФЛ в члени СКВУ. У статті невідомого автора, СФЛ ніби не існує.

Автор бідкається над потребою підготови і видання монографії про Лемківщину, зате не згадує ні слова про випуск першого числа Аналів СФЛ. А тим часом видання Аналів розраховане на те, щоб заступити ним публікацію названої монографії. Анали повинні згуртувати навколо себе ті творчі сили, які зацікавлені добром лемківсько - української справи в її науковому опрацюванні. Автор пише, що „є сили для зготування поважної, наукової книги про Лемківщину". Чудово! — Запрошуємо їх до співпраці в Аналах. Та й про Анали автор не згадав. Хіба не чув, не знав?

Із статті довідуємось також про потребу творити „окремий комітет для завершення акції збірки матеріялів для лемківського музею..." Це виглядає як відкриття Америки в її 200-ліття. Лемківський Музей, зараз при СФЛ, існує і збагачується. Зайвої конкуренції йому не треба, немає потреби творити якогось іншого музею, але всяка допомога вже існуючому потрібна.

Легко писати пустопорожні слова, творити нові комісії та комітети, легко кривдити людей, що несуть на собі громадські обов'язки, але працювати на громадській ниві таки тяжко.

Пишіть отже, у майбутньому, про справи, в яких ви більш компетентні.

Мґр Микола Дупляк
Екзекутивний секретар
СФЛ

Каміллус, Н. Й.

УКРАЇНІКА В ЗСА

Написав Роман С. Голіят

На превеликий жаль, констатуємо сумний факт, що більша частина англомовного світу вважає Україну складовою частиною Росії, чи СССР, або, краще буде сказати, що Україна надалі є „terra incognita".

Освідомлююча праця українців, розсіяних по всіх континентах вільного світу, ще не осягнула бажаної мети. Про причини нашої невдачі постараємося згадати в цій статті, зупиняючись головно на англомовних публікаціях, які появилися в ЗСА.

Коли після Першої світової війни російська білоґвардійська еміґрація вийшла в широкий світ і від того часу на протязі років віддає свої інтелектуальні сили для егоїстично - імперіялістичних цілей, в той самий час наша українська еміґрація в порівнянні з російською — чисельно мінімальна, осіла в Европі, продовжуючи свою культурну працю в новостворених культурних центрах: Відні, Празі й Берліні, не враховуючи столиці Західньої України, Львова, який після програних Визвольних Змагань став П'ємонтом культурного відродження вільної української науки. Наша еміґрація могла числити тільки на власні інтелектуальні сили; тоді як російська діставала не абияку допомогу від жидівського поселення, в першу чергу на терені ЗСА. Жиди, які виеміґрували з Росії до ЗСА, ще й досі ведуть інтелектуально - культурну працю для „єдиної неділимої" — білої чи червоної, аби суцільної імперії Росії.

На протязі десятків років російська еміґрація використала догідну ситуацію, в першу чергу на терені ЗСА, і збудувала свого роду „залізну заслону" в усіх ділянках, що стосуються української проблематики. Їй пощастило обсадити своїми науковими силами університетські катедри, в першу чергу славістичні відділи і по-своєму інтерпретувати проблеми Східньої Европи, в кривому дзеркалі насвітлюючи українську проблематику.

Цей немов би „китайський мур" почала пробивати українська політична еміґрація, яка після Другої світової війни переїхала з Европи до ЗСА в числі понад 200 тисяч. Масовий ісход українців з Европи до ЗСА прискорив культурну працю, яка до того часу в Америці не була як слід ведена, передусім на англомовному відтинку. Українці займають по американських університетах професорські катедри (уже понад 200 українців викладають славістичні предмети в американських коледжах і університетах), а фахові українські бібліотекарі запроваджують українські відділи по бібліотеках, де до цього часу „україніка" була під рубрикою „Росія" або „Рашісн Дєпт." Українською справою почали інтересуватися такі університети - велетні, як Єйлський університет в Ню Гейвені, під фірмою якого Український Народний Союз видав „Історію України" Михайла Грушевського — перше видання в 1941 р., друге в 1943, в третє в 1948-му році. Нюйоркський Колумбійський університет видав в 1955 р. працю Джана Армстронга „Український Націоналізм 1939 - 1945", а в 1949-му році при Маркет університеті в Мілвокі на чолі з св.п. проф. Романом Смаль-Стоцьким постає Славістичний Інститут, під фірмою якого виходить ряд праць наших науковців англійською мовою, а саме: E. Pyziur: The Doctrine of Anarchism of Michael A. Bakunin"; I. Kamenetsky: Hitler's Occupation of Ukraine — Study in Totalitarian Imperialism 1941-44. A. Manning: History of Slavic Studies in the United States. K. Kononenko: Ukraine and Russia — A History of the Economic Relations between Ukraine and Russia — 1954-1917. R. Smal - Stocki: Origin of National Communism; The Problems of Teaching Soviet Union and Slavic History; Shevchenko Meets America. J. Pauls: Pushkin's Dedication of Poltava and Princess Mariya Volkonskaya. N. Korol: The So-called Virgin Land Kazakhstan. M. Pap: The Scheme of Soviet Education.

Український Народний Союз був першою установою в Америці, який для англомовного читача почав у 1933-му році видавати англомовний тижневик The Ukrainian Weekly. Крім англомовного тижневика, УНСоюз фінансував або сам видав такі англомовні публікації: E. Reviuk: Polish Atrocities in Ukraine. L. Myshuha: Ukraine and American Democracy. S. Shumeyko: Ukrainian National Movement. M. Hrushevsky: History of Ukraine. W. Chamberlin: The Ukraine: A Submerged Nation. L. Myshuha; Shevchenko and Women; P. Cundy: Ivan Franko — The Poet of Western Ukraine. C. Manning: The Story of Ukraine; Twentieth Century Ukraine; Ukraine under the Soviets; Hetman of Ukraine Ivan Mazeppa. A. Dragan: Ukrainian Resistance; Our Ukrainian Cardinal, V. Kubiyovych: Ukraine: A Concise Encyclopidia. J. Panchuk: Shevchenko's Testament. M. Luchkovich: Their Land.

Наведений список видань Українського Народного Союзу говорить сам за себе. Ця заморська українська твердиня протягом свого існування була не тільки асекураційною установою, але була і залишилась охоронцем інтересів поневоленої України й людських прав, яких позбавлений український нарід на Рідних Землях.

(Продовження буде)

„Опіка" над бібліотеками в УССР

Київ. — Газета „Культура і Життя" — орган міністерства культури УССР, в числі з 2-го лютого ц. р. помістила сигнального і дуже характеристичного листа В. Романової п. з. „Книги — купою". В листі дослівно пишеться: „Я, читач бібліотеки Кіровоградського обласного будинку народної творчості з 1961 року, працюю завідуючою сільським клюбом у селі Топилі Знам'янського району. Для художньої самодіяльности села завжди брала тут репертуарні збірники. Слід сказати, що фонд бібліотеки рідкісний і надзвичайно цінний, де зібрано 50 тис. книг з питань мистецтва. Бібліотека є справжнім скарбом для працівників культури і учеників художньої самодіяльности області. І ось, коли я приїхала в бібліотеку, щоб підібрати репертуар для вокального ансамблю доярок, з'ясувалося, що даремно. Бібліотеку позбавили приміщення, її книги звалили в маленькій кімнатці Будинку культури ім. Компанійця безладною купою і залишили в такому стані на невизначений строк, в той час, коли нам дуже потрібний репертуар. Ніхто мені ні в бібліотеці, ні в Будинку народної творчості не зміг сказати, коли ж наша бібліотека розпочне роботу — одержить приміщення".

С. Гординський

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ

1889 - 1975

Михайло Рудницький

В літературі Західньої України довоєнних років одною з найцікавіших постатей був нещодавно (1 лютого ц. р.) померлий Михайло Рудницький — письменник, літературний критик і журналіст. Людина незвичайного для Галичини культурного діяпазону, вихованець паризької Сорбонни, він вільно володів кількома західньоевропейськими мовами і стало стежив за процесами в літературах французькій, англійській та німецькій, не згадуючи слов'янських. Його культурний універсалізм, що виріс на принципах „вільної творчости" Анрі Берґсона, на його інтуїтивній філософії та на загально прийнятому на Заході приматі естетизму, як надрядного чинника кожного мистецтва, доводив його до частих конфліктів з українською суспільністю, яка в літературі і мистецтві хотіла бачити моменти більш ужиткові, передусім пропаґування своїх політичних, суспільних та релігійних ідей. Це доводило декого з критиків до того, що вони закидали М. Рудницькому „безідейність" і „безпринципність" поглядів. Свої ж погляди на літературу виклав він у двох основних працях — „Між ідеєю і формою" та „Від Мирного до Хвильового". У своїх характеристиках М. Рудницький намагався передусім з'ясувати те, наскільки даний письменник на тлі свого часу і свого оточення вмів чи намагався зберегти свою індивідуальність, а, зокрема, яке було його відношення до провідних духових ідей та стилів літератури світової.

Тонкий естетизм та інтелектуалістичне спрямування писань М. Рудницького зазнали важкого випробу за большевицьких часів у Львові. Він не тільки днями й ночами був переслухуваний слідчими та мусів каятися за „зогнилу ідеологію" обидвох згаданих книжок, але його, як широковідомого автора, режим пробував використати і причіпити до своєї антиукраїнської кампанії. В різні часи це викликувало слушне обурення нашої суспільности, проте треба сказати, що дійсних фактів тих виступів ми не знаємо або знаємо лише половинно. Для большевиків кожен засіб, включно до фальшування, був добрий. Коли незабаром після зайняття Львова большевиками у вересні 1939 р. в одній газеті появилася лайлива стаття М. Рудницького на український національний табір та на його недавніх особистих приятелів, він у вузькому колі знайомих заперечував, що він це писав. Згодом, уже за німецької окупації, друкарські складачі виявили оригінал тієї статті М. Рудницького і її перерібку редакційним комісарем, яка з оригінальною статтею не мала нічого спільного. — „Якщо б я так думав і справді написав те все, казав він мені пізніше, я б напевно не залишився у Львові, а разом з Червоною армією тікав би на зламану голову на схід" ...

Ще гірша справа виникла після другої окупації Львова большевиками. Тоді, з метою дискредитації українських національних кіл і державницького руху, агітаційний сектор режиму видав книжку памфлетів „Під чужими прапорами", за спільним авторством М. Рудницького і В. Бєляєва. Влизькому колу знайомих М. Рудницький казав, що його перу в тій книжці належить тільки стаття про розстріл нацистами групи польських інтелектуалістів у Львові, між ними його приятеля Тадеуша Боя - Желенського, одного з провідних тоді польських письменників. Оборонитися проти такого жанру не було можливости, бо на правді режимові найменше залежало, чи ж у тому самому часі совєтські „літературознавці" не відшукали одного старого зідіотілого знайомого Івана Франка, якому вже спаралізований поет перед самою своєю смертю мав „подиктувати" незграбну поему проти Папи і Ватикану, а той уп родовж чверть століття нічо го не забув і все докладно списав? Тут Рудницький ніс усі консеквенції того, що своєчасно не покинув Львова, а залишився в ньому, хоч уся його родина, включно з старою матір'ю, дружиною і дочкою це зробила.

Пригадується мені, як у травні 1944 р. приїхав я з Лемківщини на кілька днів до Львова забрати кілька своїх картин та рукописів. В Оперному театрі застав я М. Рудницького і ми пішли до нього додому, біля політехніки. Він мені тоді говорив, що покинув думку кудись виїжджати, почувається хворий та на гострій дієті, ніякої подорожі у набитих людьми товарних вагонах він не видержить. — „І як я це залишу?" — казав, показуючи рукою на заповнені книжками полиці і стіл, на картини наших мистців на стінах. Розповідав, що після розстрілу німцями польських письменників і професорів, яких майже всіх добре знав особисто, він сам став дуже обережний, нікуди з своїми писаннями не пхався і обмежився до місця редактора - консультора при львівському театрі та до перекладу шекспірівського „Гамлета", якого в той воєнний час львівський театр уперше вивів на українську сцену. Сподівався, що завдяки цій своїй незаанґажованості він зможе якось влаштуватися при університеті в нових умовах, зрештою, казав, хтось з українців мусить залишитися...

> ● <

Мої спогади про М. Рудницького повертаються до Львова 30-их років. У літературно - мистецькому двотижневику „Назустріч", (роки 1934 - 38) що його видавав Осип Боднарович, Михайло Рудницький, проф. Василь Сімович, я та згодом Богдан І. Антонич зуміли створити щось вроді справжнього літературного семінару: Для мене й Антоновича Рудницький був критиком, що мав вироблене і несхибне почуття естетичного смаку, так як В. Сімович (який міг з пам'яти цитувати античні грецькі драми і комедії) був для нас дуже помічним авторитетом у мовних справах. Особливо переклади західньоевропейської поезії поставили ми на такий рівень, що ще досі підсовєтські поети їх наслідують. Треба сказати, що М. Рудницький був не тільки критик, а й поет, модерний у повному розумінні того слова, а також майстерний перекладач поезії французької й англійської. Його переклад світово відомої поеми Редьярда Кіплінга „Як можеш...", надрукований 1936 р. після смерти англійського поета, досі неперевершений. Він дав також високомайстерний цикл лірики Поля Верлена, одного з найтрудніших для перекладу поетів. При цьому М. Рудницький ніколи не впевняв, що він усе знає; коли 1933 р. він помістив у книжці І. Борщака про гетьмана Мазепу свій переклад поеми Віктора Гюґо „Мазепа", я звернув йому увагу на те, що в його перекладі є деякі силябічні елементи, недопускальні в українській метро - тонічній системі віршування, уведені ним, сучасником групи поетів „Молода муза", просто підсвідомо в переклад. Він потому часто консультувався зі мною щодо ритмічного звучання його поезій, так як я і Антонич слухали його зауважень щодо стилістичних і мовних елементів наших віршів. Сімович часто бував тут арбітром.

1935 р. Антонич, отримавши літературну нагороду Т-ва українських письменників і журналістів ім. І. Франка за видану 1934 р. збірку поезій „Три перстені", незабаром перейшов від інших журналів до „Назустрічі". Спонукою до цього був, м.і., лист М. Рудницького до нього, який Антонич мені показував. Пригадую собі закінчення того листа: „Ви маєте талант, справжній талант, і час уже, щоб Ви почали писати так, як Ви цього самі бажаєте, та перестали бути на побігеньках у журналах, першою метою яких не є справжня література."

Крім поезії, М. Рудницький дав низку перекладів із західніх авторів, у тому Бальзака, Е. По, Доде, Сомерсет - Моґема, Честертона. Йому належить велика кількість статтей і критичних нарисів, розсипаних в українській пресі, особливо в „Ділі", де він був літературним редактором. Вибір тих статтей в окремій книжці дав би живу і барвисту панораму української і чужинної літератури 20-их і 30-их років. Речі ті визначаються справжньою стилістичною майстерністю, бистротою думки і, де треба, дотепністю. Він умів спостерігати парадокси ґалицького життя і часто писав про них з сарказмом. Наприклад, про „поважну літературу":

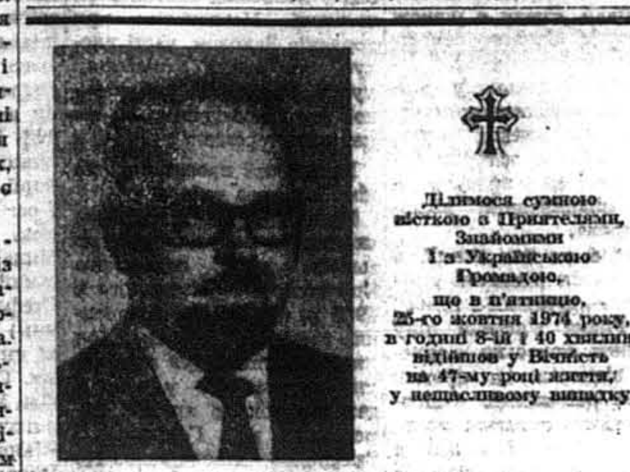
„Ті самі люди, що у приватній розмові розумні і дотепні, коли починають промовляти як автори та редактори, стають наче сучасні диктатори. Насуплене чоло і відпустова проповідь. Прийдуть до хати і шукають на жінчиному столі якої „легкої" книжки до подушки. Не дивуюсь їм. Навіть популярна, масова книжка пахне в нас тим самим архиєрейським єлеєм, яким намазують собі уста навіть соціялісти, коли виступають прилюдно."

Із своїм широким світоглядом і начитанням, М. Рудницький гірко переживав обмеженість інтелектуального круговиду більшости галицьких авторів, які рідко коли давали цікаву новелю через те, що в них ліризм заливав сюжет. „Ліризм і філософія, писав він, найцінніші перли літературного твору. Перли треба шукати на дні, це не човни, якими можна плавати по поверхні води..." Часто чуємо довкола себе, що переживаємо страшенно цікаві часи. Епохальні, напереломі двох цивілізацій, двох прірв. А наші повісті, оповідання, драми... не змальовують нашої сучасности, вони безсюжетні. У них вічно ще зідхання, бажання, змагання, позбавлені двох найсутєвіших елементів літературного твору — дієвих осіб і подій. Чи можна уявити собі переломову добу без дієвих осіб і подій?"

Львів між двома світовими війнами, при всіх своїх обмежених культурних спроможностях серед уже прислівної „галицької біди", мав на полі зв'язаному з літературою, журналістикою та мистецтвом низку постатей, що тому українському Львову надавали свого характеру і стилю. Вули там люди різного інтелекту і різних поглядів та різної життєвої енергії, між ними я б згадав, далеко не повно і безсистемно, власне Михайла Рудницького і Василя Сімовича, Осипа Назарука і Дмитра Донцова, Миколу Голубця і Павла Ковжуха, Романа Купчинського і Дарію Віконську... Кожна з тих постатей творила для себе і свого оточення власний світ ідей, поглядів, захоплень, і заражувала тими ідеями інших. Це власне й творило український Львів одним з найживучіших центрів української землі. Серед тих людей Михайло Рудницький був однією з найкольоритніших постатей і треба сподіватися, що коли знову повернеться доба об'єктивної критики, майбутній історик української літератури зможе нарисувати на весь ріст образ цього критика і поета, що вніс у ту літературу нові погляди на істоту письменницької творчости та вказав їй для дальшої плавби глибокі і широкі води нових можливостей.

Президент Ніксон не мав права „заморожувати" 9 більйонів

Вашинґтон. — Найвищий Суд ЗСА у вівторок, 18 лютого, рішив, що колишній президент Ричард Ніксон не мав права „заморожувати", тобто, не видавати 9 більйонів долярів, схвалених Конгресом на збереження чистоти води. Найвищий Суд базував своє рішення на тому, що закон, який встановляв програму очищення води, не надавав президентові Ніксонові повновластей „заморожувати" ці фонди. Таким чином, 5 більйонів долярів із загальної суми 9-ох більйонів тепер можуть бути видані, бо президент Форд ще в кінці січня „розморозив" 4 більйони із цього фонду. Але коментатори вказують, що не відомо коли ці 5 більйонів можуть бути ужиті.

Ділимося сумною вісткою з Приятелями, Знайомими і з Українською Громадою, що в п'ятницю, 25-го жовтня 1974 року, в годині 8-ій і 40 хвилин, відійшов у Вічність на 47-му році життя, у нещасливому випадку

бл. п. проф. д-р

ТАРАС ПІДВЕРБЕЦЬКИЙ

Залишив у глибокому смутку: дружину Анну з дому Лойк, двоє дітей — Левка — 9 і Калину 5 років та старих батьків — Василя і Марію Підвербецьких з Бурлінґтону, для яких Він, як єдиний син, був надією на опіку на старі літа.

Бл. п. Тарас народився 21-го вересня 1927 р. в селі Поточище, Городенського повіту в Західній Україні. До Канади приїхав у 1937-му році 10-тирічним хлопцем з мамою до батька, який приїхав сюди раніш і жив у містечку Дервент у провінції Альберта. У тому самому році переїхався з батьками до міста Судбури в провінції Онтаріо.

Шкільну науку розпочав Покійний ще в українській школі в Поточищі в Україні, а приїхавши до Канади, продовжував її у канадських і американських школах. Закінчивши початкову англійську школу в Судбурах з добрим поступом, вступив до чотирολітньої Технічної Школи і закінчив її з найвищим відзначенням, одержуючи стипендію по 50 дол. річно. У Кінґстоні, Онт. закінчив Квінс Університет ступнем АББ Атенс, Огайо, ЗСА; на Огайо Університеті одержав ступінь Мастер оф Сaєнс. Відтак вступив на Університет Вайомінґ у Ларамі, стейт Вайомінґ. Тут підготовлявся до докторату, працюючи в університетській хемічній лябораторії, одержав стипендію 2,000 дол., викінчив наукову працю і 18 серпня 1961 р. одержав докторат з хемії.

Здобуваючи фахові знання в англійських школах, Покійний підготовлявся також до праці на полі українського громадського життя, для того в роках 1944-46 студіював на Вищих Освітніх Курсах при організації УНО в Вінніпезі під керівництвом д-ра П. Маценка. Курси закінчив дипломом з українських танків і співу.

Фахову працю розпочав Покійний ще будучи студентом університету. У стейті Айова викладав хемію для початкуючих студентів, в Адріян, стейт Мічіґен, викладав як асошієйт професора на університеті Адріян Каледж. Переїхавши з родинних причин назад до Канади, став працювати в Альґома Каледж у Су Сте Марі, Онт. У 1970 році переноситься до міста Сант Кетеринс, Онт., одержує працю у Каледжіяте і працює до останнього трагічного дня.

Покійний сл. п. проф. д-р Тарас Підвербецький був тихої, лагідної вдачі, бадьорий і веселий, надзвичайно працьовитий і обов'язковий. Всі Його любили й поважали. Для учнів у школі був правдивим приятелем. Як було треба, помагав їм і в школі, і поза школою. У подяку за це, ті діти ухвалили заложити при Каледжіяте Фундацію ім. Тараса Підвербецького. Будучи ще студентом університету, одружився 27 червня 1959 р. з Анною, дочкою панства Лойків із Ст. Кетеринс, Онт., дочекався діточок і почувався щасливо у родинному житті.

Покійний брав активну участь у суспільному і громадському житті — загально канадському і українському. Був членом Товариства Хеміків Канади і членом Товариства Хеміків Америки, належав до спортових і музичних товариств англійських і українських. Будучи студентом Квінс Університету у Кінґстон, Онт., зорганізував хор при організації КУК і виступав із тим хором на концерті у 135-річчя народин Тараса Шевченка. Як Його батьки, Василь і Марія Підвербецькі, був активним членом УНО. Був президентом Федерації Українських Професіоналістів і Бизнесменів. Задумував заснувати приют для старших віком українських громадян.

Громадянство Ст. Кетеринс оцінило характер і працю Покійного і належно вшанувало, взявши масову участь у похоронах. Взяли участь і свої і чужі. Прибули приятелі і знайомі з околиці і дальших місцевостей, як Гамілтон, Бурлінґтон, Торонто, Судбури, Віндзор, Бері, Бранфорд, Сарнія, Ніяґра-Фалс, Торолд. Похоронні відправи — Панахиди почалися 27 жовтня. Першу Панахиду правив о. д-р Микола Комар, парох католицької церкви св. Кирила і Методія в присутності о. Легенюка, пароха православної церкви св. Юрія. Другу Панахиду дня 28 жовтня відправив о. Легенюк в присутності о. д-ра Комара. Співав хор православної церкви. У самий день похорону, 29 жовтня, о. д-р Комар відправив останню Панахиду у похоронному заведенні Г. О. Дарт енд Сан при участі о. Легенюка в присутності близької і дальшої родини. Домовину виносили приятелі Покійного. Перевезено її до церкви св. Кирила і Методія. Службу Божу правив о. д-р Комар в присутності о. Легенюка. Народу було так багато, що церква не могла всіх змістити. Отець д-р Комар виголосив прощальну промову, у якій згадав про життєвий шлях Покійного, про Його діла й заслуги і зложив родині щире сердечне співчуття. З церкви перевезено домовину на цвинтар Вікторія Лавн. Прощальну промову над могилою виголосив односельчанин Тома Гуменюк.

Після похорону відбувся поминальний обід-тризна в Українському Національному Домі. Господарем тризни був Мілько Підвербецький. Тризну розпочав молитвою о. д-р Комар, закінчив молитвою о. Легенюк. Після перекуски промовляли: Михайло Шарик від УНО і Б.О. і адвокат Богдан Долішний від інших організацій. Приятелі і знайомі складали співчуття дружині і батькам Покійного. Від родини дякували усім: дружина Покійного Анна і батько Василь.

На заклик Олекси Яцкова зібрано на українську пресу 165.10 дол. На „Нев'янучий Вінок" СКВУ вплинуло 387.00 дол.

ПОДЯКА

Горем прибиті складаємо найщирішу подяку Всім, хто взяв участь у похоронах нашого Найдорожчого Мужа, Батька, дрібних Діточок і єдиного Сина старих батьків — надії на опору в старості літ. Дякуємо отцям: д-ру Миколі Комареві і о. Легенюкові за похоронні відправи на Панахидах, у церкві і на цвинтарі. Дякуємо церковному хорові православної церкви і дякам за жалібні співи. Дякуємо пану директорові Коледжіяту, учительському збору й учням, які взяли участь у похоронах. Дякуємо приятелям Покійного, які несли труну, дякуємо приятелям дружини і батьків, які виявляли свої співчуття і потішали в горю усно, чи на письмі. Дякуємо усім, хто прикрасив домовину живими цвітами, або зложив жертву на „Нев'янучий Вінок" СКВУ, на Служби Божі та на пресу. Особливо дякуємо усім приятелям, які не жалували труду й прибули з дальших і далеких місцевостей на похорони. Дякуємо представникам організацій, ВШ. Паням з ОУК за їх поміч і труди, дякуємо односельчанам, приятелям і знайомим — всім-усім, хто в який небудь спосіб віддав нашому Найдорожчому Покійному останню прислугу.

Хай Господь милосердний винагородить Вас усіх за все добре, а Покійному подасть вічний спокій.

АННА — дружина
ЛЕВКО і КАЛИНА — діточки
ВАСИЛЬ і МАРІЯ — батьки

Замість квітів на могилу

бл. п. мґра Михайла Німцева

складаємо 100.00 долярів на Фонд Українських Студій при Гарвардському Університеті.

ІРИНА і ПАВЛО ДЖУЛЬ
колишні учні Покійного

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. проф. ІВАНА КРИНИЦЬКОГО

складаємо 10.00 долярів на „Церкву в Потребі".

Родині Покійного висловлюємо наше щире співчуття.

А. і М. СВАРИЧЕВСЬКІ

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

ГРИГОРІЯ ЛЕСИКА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в суботу, 22 лютого 1975 року

о год. 9-ій ранку

в УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ

в Ню Бранcвіку, Н. Дж.

До участи сердечно запрошуємо Приятелів і Знайомих.

Двоюрідний брат ДАМЯН ГЕЧА
з Родиною

Замість квітів на свіжу могилу нашої Дорогої і Незабутньої

бл. п. Ірини Долгої

на розбудову Української Місійної Церкви в Арґентині складають:

Ольга КЛИМКО	$10.00
Любомир КЛИМКО	10.00
Ірина і Петро ПШИРКА	10.00
Евгенія і Андрей РАТИЧ	10.00
Михайлина МОСОРА	7.00
Разом	$47.00

Замість квітів на свіжу могилу нашої Дорогої і Незабутньої ТЕТИ

бл. п. Ярослави з Розлуцьких Цегельської

40.00 долярів на розбудову Української Місійної Церкви в Арґентині складають

АНДРЕЙ і ЄВГЕНІЯ РАТИЧ

В глибокому смутку повідомляємо кол. Політв'язнів Берези Картузької та Громадянство, що 12-го січня 1975 року в Ню Йорку відійшов несподівано у Вічність

св. п.

Ред. ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

кол. учасник Визвольної Боротьби України в рядах Леґіону УСС, київського Корпусу Січових Стрільців та Дійової Армії УНР, б. політв'язень концтабору в Березі Картузькій, видатний журналіст та громадський діяч.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Родині Покійного передаємо сердечні вислови глибокого співчуття.

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ПОЛІТВ'ЯЗНІВ БЕРЕЗИ КАРТУЗЬКОЇ

В глибокому смутку ділимося з кол. Політв'язнями Берези Картузької та Громадянством сумною вісткою, що 13-го січня 1975 р. в лікарні в Ню Йорку, після короткої та важкої недуги відійшов у Вічність на 82-му році трудолюбивого життя

св. п.

Мгр СЕМЕН ЛІСОВЕЦЬ

кол. учасник Визвольної Боротьби України в рядах Леґіону УСС, УГА та 1-ої УД УНА, б. політв'язень концтабору в Березі Картузькій, б. адвокат в Камінці Струмиловій, ревний громадський і суспільний діяч.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Родині Покійного передаємо сердечні вислови глибокого співчуття.

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ПОЛІТВ'ЯЗНІВ БЕРЕЗИ КАРТУЗЬКОЇ

Кол. Політв'язням Берези Картузької та Громадянству подаємо сумну вістку, що 4-го лютого 1975 року в місті Базель у Швайцарії помер, несподівано, на 70-му році життя

св. п.

Інж. ЄВГЕН ВРЕЦЬОНА

кол. учасник Визвольної Боротьби України в рядах УВО, ОУН і Карпатської Січі, б. політв'язень концтабору в Березі Картузькій, видатний і провідний діяч українського націоналістичного визвольного руху.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Родині Покійного складаємо сердечні вислови глибокого співчуття.

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ПОЛІТВ'ЯЗНІВ БЕРЕЗИ КАРТУЗЬКОЇ

ЕКЗИЛЬНІ УРЯДИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

швидче прийти принаймні 90 відсотків українців у діспорі.

Проте, при цьому не можна поминути заяв в останньому числі підпільного журналу „Український Вісник", який оце продістався закордон. Цей підпільний орган твердить, що делеґація т. зв. УССР в ОН не є справжнім представництвом волі українського народу, і що „до проведення вищезгаданих (справжніх — прим. моя) виборів на Україні надати право представляти інтереси українського народу в ОН Світовому Конґресі Вільних Українців". Воля українців на Батьківщині (поминаючи те, що вона не є підтверджена загальними виборами, але, проте, підтримана волею активних борців за визволення України) повинна бути для нас законом. Що можна і треба взяти з заяви в „Українському Віснику"? Поперше те, що делеґація т. зв. УССР не має права репрезентувати Україну. Отже, уряд УНРеспубліки в екзилі мав рацію, коли твердив те саме. Друге, що репрезентувати Україну в сучасну пору на терені ОН і взагалі на чужині має право Світовий Конґрес Вільних Українців.

Ані я, як президент УНРеспубліки в екзилі, ані органи Державного Центру, напевно не будуть сперечатися, хто з нас: Державний Центр чи СКВУ, має право репрезентувати прагнення українців на Батьківщині. І якщо СКВУ таке право на форум ОН чи деінде здобуде, то я був би перший, який би це привітав. Во не сумніваюся, що СКВУ репрезентував би українську визвольну справу, виходячи з непохитних самостійницьких позицій. Але... і тут хочу пригадати цитовані слова із згадуваної статті в „Стободі", що УККА чи КУК могли б далеко ліпше виконувати свої загально-українські обов'язки, якщо б могли відкликуватись на отой загальний політичний центр, яким „вже завтра міг би стати Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі". Бо те саме, що сказано в статті „Свободи" про УККА чи КУК, можна сказати і про СКВУ. Поминаючи те, що СКВУ є громадсько-суспільною, а не політичною централею українців у діяспорі, СКВУ є репрезентацією не „українського політичного екзилю", а репрезентацією українців в діяспорі, що вже є громадянами тих чи інших чужих держав. Так само, як не, напр., польська т. зв. „Польонія", а польський екзильний уряд репрезентує незалежницько-державницькі прямування польського народу, те саме стосується й українців. Так було завжди. Ті чи інші національні організації в чужих державах служили допоміжною силою до прагнень їх народів здобути собі національну незалежність.

Те саме мало б бути і в українців. Державницько-самостійницькі прямування українського народу репрезентує в першу чергу український резистанс, далі український екзильний уряд, а їх прямування підтримує і їм допомагає українство в діяспорі, репрезентоване СКВУ. Якби дійшло до повної гармонійної співпраці поміж Централею українців у діяспорі (СКВУ) і екзильним українським урядом (Урядом УНРеспубліки) при умові здійснення повної чи хоч півповної консолідації українських політичних сил, які діють на чужині, — це і було б передумовою для успішної української визвольної акції в умовах перебування в країнах західнього світу.

В Ню Йорку відбулася доповідь про дві Німеччини в польській закордонній політиці

Ню Йорк (Петро Гой). — 14-го лютого тут у Польському Науковому Інституті Америки професор міжнародного права Ягельонського університету д-р Ґвін Рисяк доповідав на тему польської закордонної політики у відношенні до двох Німеччин. Проф. Рисяк є рівнож директором літнього семестру польської культури й історії в Ягельонському університеті, дорадником міністерства закордонних справ, місії до ОН та автором багатьох статтей і праць в ділянці міжнародних відносин і права.

У формі не так лекції, а радше — як зазначив прелеґент — „думання в голос" проф. Рисяк з'ясував цілу складність польсько - німецьких відносин на протязі останніх десятиліть. Основною девізою сучасної польської заграничної політики супроти західнього сусіда є задержати статус двох Німеччин, та одночасно змінити настанову та почування до всіх сусідів. Не мрійництво, а сухе зіставлення дійсности є і мусить бути базою польської закордонної політики, — твердив доповідач.

Польща як держава постала 18-го року до певної міри з ласки західніх держав. Версальським договором визначено відношення Польщі до національних меншин. Договором 1932 р. із Совєтським Союзом та 1936 р. з Німеччиною були зумовлені вимогою вдержати баланс в Східній і Центральній Европі. В часі німецької окупації коло мільйона поляків боролися проти гітлеризму під патронатом Лондонського або Люблинського урядів. Дальше доповідач подав страшну картину національних втрат в часі окупації. На кожну тисячу населення загинуло 222-ох, а крім того понад сорок процентів зруйновано національних дібр.

У висліді Потсдамської Конференції пересунено кордони Польщі із Сходу на Захід. Сорок п'ять процентів території довоєнної Польщі відійшло до Литви, Білорусі й України. Вісімнадцять процентів території покореної Німеччини прийшло до Польщі. Завданням нового режиму було закріпити кордони на Одрі і на тому відтинку була співпраця Лондонського уряду. Роля Совєтського Союзу в Потсдамській Конференції була важливою, якщо мова про пересунення границь. Реальна дійсність, а не мрії заставили Польщу знайти місце для переселених та закріпити ці терени за собою. Автор ствердив, що східні терени колишньої Польщі тільки по містах були заселені польським населенням, а села були українські, білоруські чи литовські. Подібна ситуація була на Шлеську, де міста і адміністрація були німецькі, а села польські. Відчуття реальности та подібність ситуації на східніх і західніх теренах дало у висліді виміну населення.

В 1950 р. Східня Німеччина визнала західні кордони. Це був важливий крок вперед у польській закордонній політиці. Невизнання цих кордонів Заходом, часті дискусії чи заяви державних мужів, приводили до панічної втечі поселенців із німецьких теренів.

Рапацький проєкт поділив німців на два табори.

Проте, чи не найбільше сколихнув польську громадськість лист польського Єпископату до німецького в 1965 р. з проєктом прощення взаємних провин. Хоч лист неґативно був прийнятий урядом, він у висліді дав початок до прямих переговорів між Гомулкою і Західньою Німеччиною. Це і довело до підпису договору Брандтом та визнання ним західніх кордонів. Бундестаґ Західньої Німеччини два роки пізніше ратифікував договір, але із додатком, що цей договір не буде зобов'язувати колись об'єднану Німеччину. Цим додатком поважно надщерблено осяги польської закордонної політики, поставлено її в клопітливе положення, що одночасно посилило далекойдучі заходи в напрямі заходи в напрямі зближення Східньої Німеччини з Польщею. Це справа життя і смерти 10 мільйонів польського населення, вже народженого на тих землях, — твердив прелеґент. Вони іншої країни не знають і чуються автохтонами.

Польсько - німецькі добросусідські відносини і співпраця є на дабрій дорозі, твердив доповідач. Він вірить, що таки вдасться змінити психологічне наставлення двох народів, тобто змінити народну пословицю: „як свят-святем нігди немєц не бил поляковi братем".

Польська закордонна політика виходить із заложення, що національне почування в німців до єдности дуже слабе. Чейже до 1870-тих років Німеччина була поділена на цілий ряд державок, — тому йде посилене старання, щоб „перевиховати" східніх німців і закріпити в повному розумінні того слова дві німецькі держави з ознаками всіх національних атрибутів.

Між Східньою Німеччиною і Польщею майже знесено границю. Без зайвих паспортів і перепусток є вільна туристика. Спільно розбудовується портове місто Щецін, як існує також ряд спільних капітуловкладів в розбудову індустрії.

Дискусія над доповіддю була цікава, подекуди гостра. Зводилась до порушених питань, пересунення кордонів, відшкодування та інше.

УККА ЗАСУДЖУЄ...

(Закінчення зі стор 1-ої

ня Української Католицької Церкви. Його наслідник, Патріярх Пімен, тільки рік тому закликав до знищення Української Православної та Української Католицької Церков поза межами України.

Ні один з Ваших гостей, а зокрема ніхто з представників Російської Православної Церкви, не протестує проти теперішніх масових арештів та засудів російських православних діячів, як, напр., Анатолія Левітіна-Краснова та математика Бориса Талантова, який помер як мученик в совєтській тюрмі; присуд до 10 літ примусових робіт литовського єпископа Й. Степанавіціюса та українського католицького священика о. Василя Романюка і українського баптистського діяча Юрія Вінса, якого засуджено 31-го січня 1975 р. на п'ять років примусових робіт та п'ять років вигнання за „недозволену релігійну діяльність".

Більше того, між Вашими гістьми є також Філарет, Митрополит Києва і Галича та „Екзарх України", який не представляє українського православного населення, а є наставником Московського Патріярхату, який толерує московсько-совєтське поневолення й гноблення українського народу, особливо арештування та засуди біля 600 діячів української культури за останніх три роки.

Запрошуючи тих фальшивих совєтських церковних діячів, Крайова Рада Церков посередньо піддержує комуністичне переслідування релігії в СССР, тому, що вона співпрацює з вибраними комуністичними ставленниками, замість співпрацювати з народом у всіх країнах СССР, які то народи прагнуть релігійної свободи шукають моральної піддержки у народів вільного світу.

Крайова Рада Церков ЗСА цілком не виявила свого зрозуміння та відчування правдивого релігійного положення в СССР, запрошуючи таких комуністами одобрених „церковних діячів" до цієї країни" — сказано в телеграмі Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

В МАЛІЙ СЕМІНАРІЇ В СТЕМФОРДІ ВІДБУДЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

Стемфорд, Конн. — З Стемфорду інформують, що в неділю, 2-го березня ц.р. студенти Малої Семінарії св. Василія влаштовують там Український День, програма якого в основному буде присвячена вшануванню українських матерей. В програмі свята передбачено: 10.30 Архиєрейська Служба Божа, яку відправить Владика Йосиф Шмондюк; год. 12 спільний обід в залі Малої Семінарії, а о год. 1-й по полудні 7 семінаристів (Михайло Лостин, Василь Ложницький, Михайло Рій, Давид Ковальський, Михайло Михайлов, Стефан Крітяк, Юрій Ленцик) виголосять опрацьовані ними доповіді на різні теми. Свято відкриє о. ректор Лев Мощар, а коротке слово виголосить Владика Йосиф. Жюрі в складі: о. монсіньор Василь Федаш (Йонкерс), інж. Аполінарій Осадца (Ню Йорк) і д-р Іван Флис (Ню Йорк) проголосить опісля імена найкращих промовців, яким Владика Йосиф вручить нагороди. Керівником програми буде проф. Роман Романишин.

ДОПОВІДЬ ІНЖ. МИХАЙЛА КОРЧИНСЬКОГО В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Товариство Українських Інженерів Америки — Метропольтальний Відділ в Ню Йорку інформує, що в суботу, 22-го лютого 1975 р. тут в приміщеннях Українського Інституту Америки — 2 Схід 79-та вулиця о год. 7-й вечора відбудеться доповідь інж. Михайла Корчинського на тему: „Розвоєві тенденції стальної індустрії у світі і в Україні". Модератором вечора буде інж. Тарас Грицай. Інж. М. Корчинський є тепер керівником відділу досліджень у Фірмі Юніон Корбайт; він є також головою Відділу ТУІА у Піттсбурґу, Па. Після доповіді відбудеться товариська вечірка.

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ СЕКЦІЇ УВАН

Ню Йорк. — Внеділю, 23 лютого ц. р. відбудеться тут о год. 3-ій по полудні в будинку Академії (206 Вест 100 вулиця) наукове засідання літературознавчої секції Академії. Доповідь на тему: „Питання двомовности Миколи Гоголя" виголосить д-р Василь Гришко, а вступне слово скаже проф. Григорій Костюк.

ПРОЄКТ „ВИВЧЕННЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ КУЛЬТУР

Київ. — Тут відбулося, згідно з повідомленням „Радянської України" з 12 лютого, чергове засідання Комітету в справі реалізації проєкту ЮНЕСКО „Вивчення слов'янських культур". На засіданні доповідав голова Комітету професор Г. Д. Вервес про „участь вчених Української РСР у роботі міжнародної конференції: Слов'янські культури в епоху формування і розвитку слов'янських націй XVIII-XIX століть". Крім того, розглянуто питання про підготовку до наступних міжнародних конференцій з цього ж проєкту, а також „про завершення роботи над українським розділом альбому „Слов'янська дерев'яна архітектура та скульптура", який готується до видання ЮНЕСКО".

ВШАНУЮТЬ КОМПОЗИТОРА ДМИТРА БОРТНЯНСЬКОГО

Ню Йорк. — Український Музичний Інститут Америки — Відділ в Ню Йорку вшанує окремим святочним вечером композитора Дмитра Бортнянського у 150-річчя його смерти. Вечір відбудеться в неділю, 2-го березня ц.р. о год. 4-й по полудні в залі Літературно-Мистецького Клюбу — 149 2-га евеня. Участь приймають: д-р Андрій Шуль — доповідь, Зірка Дерлиця — сопрано (акомпаньямент професор Євгенія Чапельська), Марта Аєрбе і Марта Мачай — фортепіян (студентки УМІ), виконання хорових творів композитора з грамофонних платівок.

НАРАДА ПРЕДСТАВНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЙ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Президія Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку — Метрополітальний Відділ УККА інформує, що в суботу, 22-го лютого ц. р. о год. 6-ій вечора тут у приміщенні Українського Народного Дому (140-42 2-га евеня) відбудуться збори представників українсько - американських організацій міста й околиці. На порядку нарад: українська участь у святкуваннях 200-річчя незалежности ЗСА та інші важливі справи, які вимагають основного обговорення. Поодинокі ділянки реферуватимуть члени Президії КОУАО і Екзекутиви УККА.

„ПРОМЕТЕЙ" І „ЧАЙКА" ВИСТУПЛЯТЬ В ТРЕНТОНІ

Трентон, Н. Дж. — Управа місцевого Українського Народного Дому інформує, що в неділю, 23-го лютого 1975 р. о год. 5-ій по полудні тут в залі Джуніор Гайскул ч. 4 (Дейтон і Ґренд вулиці) відбудеться велика мистецька імпреза-концерт чоловічого хору „Прометей" з Філядельфії під диригентурою М. Длябоги і танцювального ансамблю „Чайка" з Трентону під керівництвом пані З. Граур-Корсун.

ВАСИЛЬ ЄМЕЦЬ ТЯЖКО ЗАХВОРІВ

Голлівуд, Каліфорнія. — Марія Ємець інформує з Каліфорнії, що відомий мистець-бандурист, композитор і знавець кобзарського мистецтва Василь Ємець тяжко захворів 11-го лютого ц. р. і перебуває під теперішню пору в одному із місцевих шпиталів, де ним опікуються лікарі - спеціялісти. Василь Ємець хворіє ще від часу Першої світової війни хронічним бронхітом, якого він набув, концертуючи серед українських військових частин армії УНР. Родина при тому просить усіх тих, які одержали книжку Василя Ємця п. з. „У золоте 50-річчя служби Україні" розрахуватися за неї якнайскоріше.

ЧЕРГОВА КНИЖКА ГАННИ ЧЕРІНЬ

Вінніпеґ, Канада. — Минулого року тут у В-ві Золотого Хреста появилася ще одна 319-сторінкова книжка письменниці Ганни Черінь: „Хитра макітра" — збірка гуморесок. Обкладинка — роботи М. Михалевича. У гуморесках схоплені фрагменти з побуту та перебування української еміграції в Америці.

Гуртові ціни обнизилися другий місяць під ряд

Вашингтон. — Департамент праці повідомив, що протягом січня ц.р. гуртові ціни обнизилися на три десятих одного відсотка, що є відрадним явищем, бо в грудні минулого року гуртові ціни також дещо впали. Речники Департаменту праці твердять, що двомісячне обниження в гуртових цінах вказує, що інфляція в країні сповільнюється після того, як протягом 1973-го і 1974-го років гуртові ціни кожного місяця зростали на пересічних 1.5 відсотка. Хоча протягом минулих двох місяців гуртові ціни обнизилися, то споживачі відразу не відчують різниці в роздрібних цінах по крамницях, бо роздрібні ціни почнуть віддзеркалювати цю зміну щойно за кілька місяців. Але Департамент праці повідомив, що хоча поліпшується ситуація на проти-інфляційному фронті, то економічна рецесія і зв'язане з нею збільшення в кількості безробітних продовжують поширюватися.

Вистава Григорія Крука в Клівленді

Горбаті бабці, гнучкі танцюристи, високі, стрункі персонажі стрічають нас на виставці Григорія Крука в Клівленді, Огайо. Влаштована школою мистецтва Купера, виставка представляє понад 25 скульптур з бронзу, разом з рисунками або підготовчими шкіцами фіґур, які остаточно були виконані в тривимірній формі.

Творчість мистця Григорія Крука характеристична його чутливістю до працьовитого селянина, котрого він зображає. Щиро і правдиво представляє він трудівника у хвилині відпочинку. У творі „Селянин відпочиває", фізично зморена від тяжкої праці й схилена, горбата фіґура спирається над палицею яка її підтримує, „Жінка, що воду несе", стоїть боса сперши руки над коромислом.

Селянська скромність віддзеркалюється у простих, елементарних формах. Скульптор не оздоблює бронзу непотрібними подробицями і тим звертає увагу на суть тематики. Масові кути, пухкуваті, тілисті форми вказують на притаманні ціхи будови селянина. „Стара бабуня", це твір масової фіґури котра фронтально дивиться на глядача. Одягнена в довгому плащі, грубих чоботах і в хустці, вона спокійно глядить на нас. Селяни зображені в скульптурах Крука, ще люди сильних характерів. Горбатий „Захаристіян", зодягнений в довгому жупані, стоїть схилений, тримаючи перед собою кадило. Його постава і риси в лиці говорять про пережиті роки, про його відданість праці і обов'язкові. Стиль Крука в цих творах нагадує творчість німецького експресіоніста, Ернста Барлаха, який у гладких формах бронзу виконував селянські сюжети.

Силюети інших фіґур Крука, немов звірячі. „Жебрак", спустившись на коліна, просить глядача „благальними очима. Годі пізнати, що зморщене, благаюче лице належить до людини, а не до голодного моржа. „Помивальниця" низько припала до землі на ногах і руках, та з невсипущою, звірячою силою вимиває підлогу.

Інша тематика скульптур, це спостерігання за людським тілом в русі. В цьому аспекті, виступають танцюристи скульптора. Мистець надає бронзі більш складні риси у протилежності до плоских верхів вищезгаданих скульптур. У творі „Танцюристи", мистець присвячує більше уваги структурі одягу і складкам матерії. Таким способом, скульптор успішно надає творові ритм танцювального руху. Ряд танцюристок представляє ще іншу перспективу Крука. Твори нагадують глядачеві французького скульптора і маляра, Едґара Деґа, який залишив за собою чималий вибір балерин у різних позах.

На виставці також можна оглянути декілька рисунків, у котрих мистець не цікавиться точним вирисуванням напружених м'язів, а навпаки видно, що Крука більше захоплює загальний силюет людської форми. Не знаходимо в цих рисунках щуплих, струнких жінок, — переважають випнуті, мужні, круглі анатомічні форми тіла.

Виставка відкрилася 2-го лютого і триватиме два тижні.

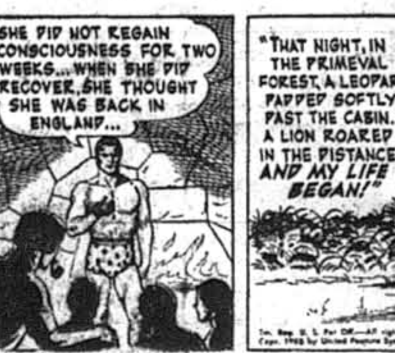
Широко — ілюстрований каталог, в чотирьох мовах, приготовлений Українським Інститутом Модерного Мистецтва в Чикаґо, представляє собою конечний вичерпний матеріял, його можна набути на виставці.

Мирослава Мудрак

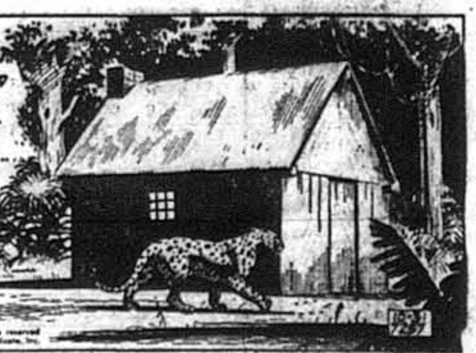
ТАРЗАН, Ч. 7257. Народження Тарзана.

„Мавпа вже була мертва, коли впала на мою маму... Тато підняв непритомну маму і заніс її до хатини".

„Вона була непритомною протягом двох тижнів, а коли опритомніла, то думала, що вона в Англії".

„Тієї ночі, у віковічному лісі, коли попри хатину тихо приходив леопард, а в далині звучав рев лева — почалося моє життя!"